

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2003/1

Karar Sayısı : 2006/98

Karar Günü : 4.10.2006

Resmi Gazete Tarih-Sayısı : 9.12.2006-26371

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Ankara İkinci İdare Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 15.11.2000 günlü, 4603 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası, Türkiye Halk Bankası Anonim Şirketi ve Türkiye Emlak Bankası Anonim Şirketi Hakkında Kanun'a 20.6.2001 günlü, 4684 sayılı Yasa ile eklenen geçici 2. maddenin dördüncü fıkrasının ikinci tümcesinin Anayasa'nın 10. maddesine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

I- OLAY

Kıdem tazminatının, emsal personel için hesaplanan emekli ikramiyesi tutarında tahakkuk ettirilerek ödenmesi işlemine karşı, sınırlama yapılmaksızın faiziyle birlikte ödenmesi istemiyle açılan davada, itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırılığı savını ciddi bulan Mahkeme iptali için başvurmuştur.

III- YASA METİNLERİ

1. İtiraz Konusu Yasa Kuralı

4603 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası, Türkiye Halk Bankası Anonim Şirketi ve Türkiye Emlak Bankası Anonim Şirketi Hakkında Kanun'un 4684 sayılı Yasa ile eklenen ve itiraz konusu kuralı da içeren geçici 2. maddesi şöyledir:

“GEÇİCİ MADDE 2 – Geçici 1 inci maddenin (2) numaralı fıkrasında belirtilen süreler içinde emeklilik hakkını kullanmayanlara, bu maddenin yayımı tarihinden itibaren iki ay içinde emeklilik başvurusunda bulunmaları halinde, emekli ikramiyeleri %25 fazlasıyla ödenir.

506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun geçici 20 nci maddesine göre kurulmuş T.Emlak Bankası A.Ş. Mensupları Emekli ve Yardım Sandığı Vakfına tabi personel için de geçici 1 inci maddenin (2) numaralı fıkrası ve bu madde hükümleri uygulanır. Ancak, söz konusu personel için geçici 1 inci maddede öngörülen süreler bu maddenin yayımı tarihinden itibaren başlar.

Bu madde kapsamında emekli olan personel, emekli oldukları tarihten itibaren üç yıl içinde bu bankalarda yeniden istihdam edilemez.

T.Emlak Bankası A.Ş. Mensupları Emekli ve Yardım Sandığı Vakfı üyesi personele, emekli olduklarında, bu Sandığa tabi olarak çalıştıkları ve “emekli ikramiyesi” veya “kıdem tazminatı” veya “iş sonu tazminatı” alamadıkları yıllar için, Bankadaki emsali T.C. Emekli Sandığına tabi personele her bir hizmet yılı için ödenmesi gereken “emekli ikramiyesi” tutarı

kadar kıdem tazminatı Türkiye Emlak Bankası A.Ş. tarafından ödenir. **Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce emekli olan, söz konusu Vakıf üyesi personel için de, her hizmet yılı için kendi hizmet dönemlerinde geçerli olan emekli ikramiyesi tutarları dikkate alınarak kıdem tazminatı hesaplamak üzere ve geçmişe yönelik herhangi bir gecikme zammı, faiz veya fer'i diğer bir hak ödenmemek kaydıyla bu fıkra hükmü uygulanır.**

Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası, Türkiye Halk Bankası A.Ş. ve Türkiye Emlak Bankası A.Ş.'nde 5434 sayılı Kanuna tabi olarak çalışmakta olan personelden, emeklilik hakkını elde etmeden, bu Kanundan faydalanmak amacıyla 31/12/2001 tarihine kadar bu görevlerinden istifaen ayrılanlara, 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre hesaplanacak emeklilik ikramiyesi miktarını aşmamak ve emekli olma şartı aranmamak üzere hesaplanacak miktar, ilgili bankalarca ikramiye olarak ödenir. Bunlardan, bilahare T.C. Emekli Sandığından emekli aylığı bağlanmasına hak kazananlara, Sandıkça ödenecek emeklilik ikramiyesinin hesabında, ikramiye ödenen bu süreler dikkate alınmaz. T.Emlak Bankası A.Ş. Mensupları Emekli ve Yardım Sandığı Vakfına tabi olarak çalışan personelden, aynı sürede istifa ederek ayrılanlara da, Vakfa tabi süreler için, emekli olma şartı aranmaksızın yukarıdaki fıkra hükümlerine göre hesaplanacak kıdem tazminatı ilgili bankaca ödenir.”

B-Dayanılan Anayasa Kuralı

Başvuru kararında, Anayasa'nın 10. maddesine dayanılmıştır.

IV- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi uyarınca, Mustafa BUMİN, Haşim KILIÇ, Yalçın ACARGÜN, Sacit ADALI, Ali HÜNER, Fulya KANTARCIOĞLU, Ertuğrul ERSOY, Tülay TUĞCU, Ahmet AKYALÇIN, Enis TUNGA ve Mehmet ERTEN'in katılmalarıyla 14.1.2003 günü yapılan ilk inceleme toplantısında, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine oybirliğiyle karar verilmiştir.

V- ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararı ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu Yasa kuralı, dayanan Anayasa kuralı ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Başvuru kararında, itiraz konusu Kural'ın yürürlük tarihinden önce emekliye ayrılan Türkiye Emlak Bankası A.Ş. Mensupları Emekli ve Yardım Sandığı Vakfı üyesi personele ödenecek kıdem tazminatının, emekli oldukları tarihte geçerli olan emekli ikramiyesi tutarları dikkate alınarak hesaplanmasına ilişkin düzenlemenin, maddenin yürürlük tarihinden sonra emekliye ayrılanlar ile önceden emekli olanlar bakımından eşitlik ilkesine aykırılık oluşturacağı nedeniyle itiraz konusu Kural'ın Anayasa'nın 10. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Anayasa'nın 10. maddesinde belirtilen yasa önünde eşitlik ilkesi, hukuksal durumları aynı olanlar için söz konusudur. Bu ilke ile eylemli değil, hukuksal eşitlik öngörülmüştür. Eşitlik ilkesinin amacı, aynı durumda bulunan kişilerin yasalar karşısında aynı işleme bağlı tutulmalarını sağlamak, ayırım yapılmasını ve ayrıcalık tanınmasını önlemektir. Bu ilkeyle, aynı durumda bulunan kimi kişi ve topluluklara ayrı kurallar uygulanarak yasa karşısında eşitliğin çiğnenmesi yasaklanmıştır. Yasa önünde eşitlik, herkesin her yönden aynı kurallara

bağlı tutulacağı anlamına gelmez. Durumlarındaki özellikler, kimi kişiler ya da topluluklar için değişik kuralları ve uygulamaları gerektirebilir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar farklı kurallara bağlı tutulursa Anayasa'da öngörülen eşitlik ilkesi zedelenmez.

Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası, Türkiye Halk Bankası Anonim Şirketi ve Türkiye Emlak Bankası Anonim Şirketi'nin çağdaş bankacılığın ve uluslararası rekabetin gereklerine göre çalışmasını ve özelleştirmeye hazırlanmasını sağlayacak şekilde yeniden yapılandırılmasını amaçlayan 4603 sayılı Yasa'ya 4684 sayılı Yasa'yla eklenen geçici 2. madde ile söz konusu bankaların personel sayısının azaltılması için teşvikli emeklilik uygulaması getirilmiştir. İtiraz konusu kuralın yer aldığı geçici 2. maddede, 4603 sayılı Yasa'da yer verilmeyen ve 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nun 20. maddesine göre kurulmuş bulunan Türkiye Emlak Bankası A.Ş. Mensupları Emekli ve Yardım Sandığı Vakfı üyesi personele de yer verilmiş ve bunlar hakkında da teşvikli ikramiye sisteminin uygulanacağı belirtilmiştir. Bu personele, Sandığa tabi olarak çalıştıkları ve “emekli ikramiyesi”, “kıdem tazminatı” veya “iş sonu tazminatı” alamadıkları yıllar için, Bankadaki emsali T.C. Emekli Sandığına tabi personele her bir hizmet yılı için ödenmesi gereken “emekli ikramiyesi” tutarı kadar kıdem tazminatının ödenmesi öngörülmüştür. Aynı hüküm, itiraz konusu Kural'la geçici 2. maddenin yürürlüğe girdiği 3.7.2001 tarihinden önce emekli olan Vakıf üyesi personel için de uygulanacaktır.

İtiraz konusu Kural'ın gerekçesinde, 4603 sayılı Yasa'nın “yürürlüğe girdiği tarihte görevde bulunan Banka personelinden 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu hükümlerine göre emeklilik hakkını kazanmış olanlara tanınan söz konusu hak T. Emlak Bankası A.Ş. Mensupları Emekli ve Yardım Sandığı Vakfı üyesi olan personelini kapsamamaktadır. Bu husus da eşitlik ilkesine aykırı sonuç doğurmaktadır. Diğer taraftan, işçi statüsünden sözleşmeli statüye geçirilen Türkiye Emlak Bankası Anonim Şirketi personeline sözleşmeli dönem için 5.1.1988 tarihli ve 308 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile ihdas edilen iş sonu tazminatı 22.1.1990 tarihli ve 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin geçici 8. maddesi ile kaldırılmış olduğundan sözleşmeli dönem ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tabi dönem için ne şekilde bir emekli ikramiyesi ödeneceği belirlenmemiş olup kanuni bir boşluk doğmuştur. Bu nedenle T. Emlak Bankası A.Ş. Mensupları Emekli ve Yardım Sandığı Vakfı üyesi personelden sözleşmeli veya 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tabi memur statüsünde olanlara emekli olduklarında emeğinin karşılığı olan kıdem tazminatı veya emekli ikramiyesi ödenememiştir. Bu durum aynı Bankada çalışan personel arasında haksız bir uygulamaya neden olmuştur” denilerek eşitsizliğin giderilmesi için düzenleme yapıldığı anlaşılmaktadır.

İtiraz konusu Kural'ın yürürlük tarihinden önce emekliye ayrılan ve tazminat alamayan Vakıf üyesi personel ile bu tarihten sonra emekliye ayrılan Vakıf üyesi personel aynı hukuksal durumda bulunmadıklarından, bunlar arasında eşitlik karşılaştırması yapılamaz. Kural'ın yürürlük tarihinden önce emekli olanlar arasında ise bir ayırım yapılmamış, her hizmet yılı için kendi hizmet dönemlerinde geçerli olan emekli ikramiyesi tutarları dikkate alınarak kıdem tazminatı hesaplanmak suretiyle, kendi dönemleri içinde Yasa'nın öngördüğü haklardan aynı esaslara göre yararlandırılmaları sağlanmıştır.

Açıklanan nedenlerle, itiraz konusu Kural Anayasa'nın 10. maddesine aykırı değildir. İtirazın reddi gerekir.

VI- SONUÇ

Esas Sayısı : 2003/1
Karar Sayısı : 2006/98

15.11.2000 günlü, 4603 sayılı “Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası, Türkiye Halk Bankası Anonim Şirketi ve Türkiye Emlak Bankası Anonim Şirketi Hakkında Kanun”a 20.6.2001 günlü, 4684 sayılı Yasa ile eklenen geçici 2. maddenin dördüncü fıkrasının ikinci tümcesinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE, 4.10.2006 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Tülay TUĞCU

Başkanvekili
Haşim KILIÇ

Üye
Sacit ADALI

Üye
Fulya KANTARCIOĞLU

Üye
Ahmet AKYALÇIN

Üye
Mehmet ERTEN

Üye
Mustafa YILDIRIM

Üye
A. Necmi ÖZLER

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye
Şevket APALAK

Üye
Osman Alifeyyaz PAKSÜT